

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA TEŠANJ
OPĆINSKI NAČELNIK**

Broj: 03-34-3-920/22

Datum: 12.04.2022.godine

OPĆINSKO VIJEĆE TEŠANJ

PREDMET: Analiza rada predškolskih Ustanova na prostoru općine Tešanj,

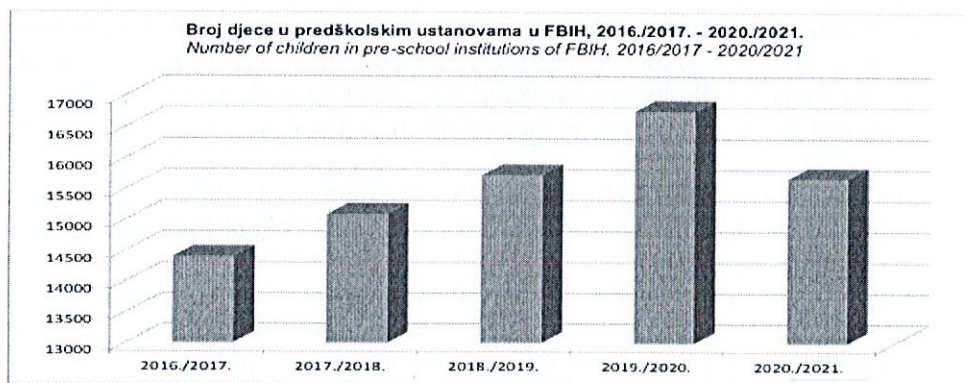
Predškolski odgoj i obrazovanje regulisani su slijedećim propisima:

- Okvirni zakon o Predškolskom odgoju i obrazovanju ("Službeni glasnik BiH" broj: 88/07),
- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju ("Službene novine ZDK" broj: 7/10 i 8/12),
- Pedagoški standardi i normativi za predškolski odgoj i obrazovanje ("Službene novine Zeničko-Dobojskog kantona", broj 2/11).

Predškolski odgoj i obrazovanje je, prema Okvirnom zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju u BiH, sastavni dio odgojno-obrazovnog sistema u BiH. On je prvi, poseban i specifičan stepen odgojno-obrazovnog sistema koji se bavi odgojem djece predškolskog uzrasta. Predškolski odgoj i obrazovanje treba shvatiti kao širi pojam koji određuju pojmovi: odgoj, obrazovanje, njega i zaštita. U godini pred polazak u osnovnu školu ono je obavezno za svu djecu predškolskog uzrasta.

Za potrebe ove Analize, a na osnovu Zaključaka OV-a, prikupljeni su raspoloživi podaci o Predškolskim ustanovama na prostoru općine Tešanj, raspoloživi podaci Zavoda za statistiku, resornog kantonalnog Ministarstva, Pedagoškog zavoda ZDK, te odgovori na ranije inicijative koje se podnošene. Pored toga izvršena je posjeta svim lokalnim ustanovama i sakupljeni određeni podaci. Zaključak Općinskog vijeća je bio prilično općenit (nije posebno usmjeren u određena područja) te je analiza sačinjena na bazi raspoloživih informacija. Općinsko vijeće Tešanj je i ranije imalo raspravu na temu predškolskog odgoja.

Predškolski odgoj na nivou FBiH

10

Predškolsko obrazovanje u 2020. godini u FBiH/Preschool education 2020 in FBiH

U školskoj 2020. godini u FBiH ukupno je bilo 214 predškolskih ustanova i to 116 javnih i 98 u privatnoj svojini. Ukupno u predškolskim ustanovama boravilo je 15.675 djece, a od toga 47,5 % su djevojčice odnosno 7.455. U jaslicama u 267 grupi zbrinuto je također 3.039 djece od toga 1.579 muške i 1.460 ženske djece. Djeca u predškolskim ustanovama borave po potrebi u rasponu manje od 4 sata do preko 8 sati, a prehranu dobivaju sva djeca bez obzira na dužinu boravka u predškolskim ustanovama. Ukupan broj zaposlenih u predškolskim ustanovama iznosi 2.406, a od toga 2.268 su žene odnosno 94,3 %.

U školskoj 2021. godini ukupno je bilo 227 predškolskih ustanova i to 121 javnih i 106 privatnih predškolskih ustanova. Ukupno djece u predškolskim ustanovama je 17.423, a od toga 48 % su djevojčice odnosno 8.335. U jaslicama u 223 grupe zbrinuto je također 4.045 djece od toga 2.183 muške i 1.862 ženske djece. Djeca u predškolskim ustanovama borave po potrebi u rasponu manje od 4 sata do preko 8 sati, a prehranu dobivaju sva djeca bez obzira na dužinu boravka u predškolskim ustanovama. Ukupan broj zaposlenih u predškolskim ustanovama iznosi 2.634, a od toga 2.476 su žene odnosno 94 %. Predškolsko obrazovanje obuhvata djecu od tri godine do polaska u školu, te u principu nije obavezno.

3.3.1. ŽIVORODENII PREMA SPOLU, MJESTU PORODAJA I STRUČNOJ POMOĆI PRI PORODAJU, 2015-2020
LIVE BIRTHS BY SEX, PLACE OF BIRTH AND MEDICAL ASSISTANCE AT BIRTH, 2015-2020

	Ukupno Total	Muški Males	Ženski Females	Mjesto porođaja Birth of place		Stručna pomoć pri porođaju Medical assistance of birth	
				zdravstvena ustanova medical facility	drugo mjesto other place	sa stručnom pomoći with medical assistance	bez stručne pomoći no medical assistance
2016	19.655	10.214	9.441	19.641	14	19.650	5
2017	19.824	10.247	9.577	19.789	35	19.816	8
2018	18.899	9.742	9.157	18.874	25	18.887	12
2019	18.019	9.342	8.677	18.000	19	18.010	9
2020	17.211	8.901	8.310	17.197	14	17.203	8

Iz podataka se vidi da je obuhvat djece na nivou FBiH varira zavisno od ukupnog broja djece (broj rođenih i migracije), vjerovatno zdravstvenih prilika (pandemija i sl.), pa i ukupnih ekonomskih i drugih prilika. Postojao je očit rast obuhvata djece predškolskim odgojem.

Predškolski odgoj na nivou ZDK

Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju ("Službene novine ZDK" broj: 7/10 i 8/12) regulisana su pitanja vezana za organizaciju, rad i osnivanje predškolskih ustanova (privatnih i javnih). Roditelji imaju pravo odabira javne ili privatne predškolske ustanove u kojoj će odgajati i obrazovati svoje dijete. U ustanovama za predškolski odgoj i obrazovanje na području Zeničko-dobojskog kantona realizira se cjeloviti razvojni program za djecu uzrasta od 6 mjeseci života do polaska u osnovnu školu i Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu. Nosioci Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja, u skladu sa Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju, su predškolske ustanove.

Cjeloviti razvojni program se realizira u jaslicama (za djecu uzrasta 6 mjeseci do 3 godine života) i vrtiću (za djecu uzrasta od 3 do 5 godina života), a finansijski je podržan od strane osnivača i roditelja djece koja su upisana u predškolsku ustanovu. Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu namijenjen je za svu djecu, a finansira se iz budžeta Zeničko-dobojskog kantona.

Prostorni i materijalno-tehnički, kao i kadrovski uvjeti za nesmetan i kvalitetan rad predškolskih ustanova definirani su Pedagoškim standardima i normativima za predškolski odgoj i obrazovanje ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 2/11).

Da bi se zadovoljili osnovni pedagoški i zdravstveno-higijenski uvjeti, Pedagoškim standardima i normativima za predškolski odgoj i obrazovanje, definirani su građevinski i površinski uvjeti koji omogućavaju kvalitetan boravak i život djece u predškolskoj ustanovi (jaslicama i vrtiću). Za djecu uzrasta 5,5 godina, definiran je minimum od 2,4 m² zatvorenog prostora (optimalno 6 m²) i 3 m² otvorenog prostora (dvorišta) po jednom djetetu u skladu sa stepenom razvijenosti predškolske ustanove.

Na nivou ZDK osim dobrovoljnog predškolskog odgoja postoji i obavezni dio koji se organizuje pred polazak u školu. Ovim programom koji se finansira sa nivoa Zeničko-dobojskog kantona obuhvaćena su sva djeca. Jednim dijelom program se organizira u postojećim PPU, a drugim dijelom i školskim objektima.

Kada je u pitanju predškolsko obrazovanje, kao dio cjelokupnog programa predškolskog obrazovanja i odgoja, trenutno 4 (četiri) privatne predškolske ustanove imaju potrebno odobrenje za rad za djecom u obrazovnim programima od strane Ministarstva obrazovanja ZDK, u vlastitim prostorijama, odnosno u školama na prostoru Općine Tešanj. Sva djeca koja su obveznici predškolskog obrazovanja su pohađala nastavu u predviđenim terminima.

Problem predškolskog odgoja predstavlja deficitarnost kadra predškolskog obrazovanja, na nivou FBiH, Kantona, ali i Općine Tešanj, te se raznim rješenjima pokušava nadomjestiti navedeno. Iako u FBiH postoje obrazovne ustanove za ovaj kadar, isti je veoma tražen i u zemljama Zapadne Europe. Provjerom evidencija Zavoda za zapošljavanje Tešanj, dobili smo informaciju da trenutno na njihovoj evidenciji imaju svega 3 (tri) osobe sa završenim smjerom predškolskog odgoja.

Od strane Pedagoškog Zavoda ZDK prenosimo Zaključke i Preporuke Analize koja je rađena 2014. godine, a iz kojih je vidljivo da je programom predškolskog obrazovanja već tad bilo obuhvaćeno 99,80% djece.

Zaključci Analize

- Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu u godini pred polazak u osnovnu školu za za školsku 2013/2014. godinu 3931 dijete ili 99,80%, što znači da je dostignut skoro 100% obuhvat djece u godini pred polazak u školu, a što je u skladu sa ciljem postavljenim u Strateškim pravcima razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini sa planom implementacije 2008.-2015. godina.
- POPIO (Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja) je pridonio skoro 100%, obuhvatu djece u godini pred polazak u školu, ali je obuhvat djece Cjelovitim razvojnim programom i dalje veoma nizak.
- *Budući da su Programom obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja obuhvaćena sva djeca (djeca iz socijalno ugroženih porodica, djeca iz ruralnih sredina, djeca sa posebnim obrazovnim potrebama i sl.), ostvaren je cilj da se osiguraju jednaki uvjeti za svako dijete za njegov cjelovit rast i razvoj.*
- Nosio realizacije POPIO, u skladu sa Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju, su predškolske ustanove, ali se zbog malih kapaciteta predškolskih ustanova (prostornih i kadrovskih) u proteklom periodu POPIO realizirao uz pomoć osnovnih škola u ruralnim područjima i u općinama koje nemaju predškolske ustanove (Olovo, Usora i Doboj Jug).
- Zbog specifičnosti rada sa djecom ovog uzrasta, a koje se odnose na razvojne mogućnosti i potrebe djece i metode rada, potrebno je da ovaj program, u što je moguće većoj mjeri, realiziraju nastavnici/profesori predškolskog odgoja i obrazovanja.

Preporuke Analize

- Raditi na blagovremenom informiranju roditelja o njihovim pravima, zakonskim obavezama i predviđenim mjerama sankcije u slučaju neblagovremenog upisa djece ili odbijanja upisa djece u Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja.
- Blagovremeno poduzeti mjere za osiguranje stručnog kadra u svim općinama Zeničko-dobojskog kantona, budući da ima dovoljan broj nastavnika/profesora predškolskog odgoja i obrazovanja prijavljenih na Zavodu za zapošljavanje.
- Kontinuirano raditi na razvoju stručnih kompetencija realizatora POPIO kako bi se osigurao kvalitet realizacije Programa, ali i njegovo dalje unapređivanje.
- Koordiniranim aktivnostima Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona i škola, prilagoditi i urediti prostore u školama koji će se koristiti za realizaciju POPIO, kao i za nastavu u nižim razredima.
- Pronaći adekvatan model rada sa djecom u grupama manjim od šestoro djece kako bi se izbjegla realizacija Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja u kombiniranim odjeljenjima.
- Provesti evaluaciju POPIO i njegove dosadašnje realizacije s ciljem unapređenja kvalitete POPIO.
- Razmotriti mogućnost modifikacije koncepta realizacije Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja, tj. njegovu realizaciju u dva tromjesečna ciklusa (jesenjem i proljetnom), s ciljem poboljšanja njegove kvalitete i djelotvornosti.
- Uskladiti realizaciju Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja sa terminima upisa djece u osnovnu školu, kao i potrebnu dokumentaciju, koja je djelimično propisana Pravilnikom o postupku upisa djece u prvi razred osnovne škole.

Predškolski odgoj i obrazovanje u Tešnju do 1992. godine

Na osnovu Odluke Skupštine Samoupravne interesne zajednice socijalne i dječije zaštite Tešanj (broj: 02-530-35/82 od 18.03.1982. godine) osnovana je Radna organizacija Centra za socijalni rad u Tešnju. Prostorije i sredstva za rad koje se nalaze u zgradi Obdaništa (tada ulica Osmana Pobrića) SIZ socijalne i dječije zaštite je prenio u vlasništvo Centru. Na osnovu samoupravnog sporazuma o promjenama u organizovanju radnih organizacija zaključenog 07.04.1987. godine izvršena je transformacija kojom je u sastav RO Centar za socijalni rad Tešanj ušla Radna organizacija za kombinovano predškolsko obrazovanje i vaspitanje u Tešnju, kao organizaciona jedinica Dječije obdanište.

Od 1987.godine registrovana je pod novim imenom i sa proširenom djelatnošću RO "Centar za socijalni rad i zaštitu djece predškolskog uzrasta", sa potpunom odgovornošću, Tešanj, ulica Osmana Pobrića bb. U takvom obliku Centar je egzistirao do početka agresije na Republiku BiH 1992. godine.

Odlukom Prijelaznog općinskog vijeća od 06.03.1996.godine obnovljen je rad Centra, koji od tog momenta, formalno, egzistira kao Javna ustanova Centar za socijalni rad, sa istovjetnim djelatnostima kao i prije 1992.godine, s tim da Obdanište nije stavljeno u funkciju. U nekadašnji prostor premještena je JU Opća biblioteka. Kasnije je registrovano privatno obdanište koje je pod zakup koristilo dio prostora. Odlukom o izmjenama Odluke o preuzimanju prava osnivača JU Centar za socijalni rad Tešanj od 24.05.2005. godine brisana je djelatnost predškolski odgoj i obrazovanje, a objekat vraćen na upravljanje Općini Tešanj.

Predškolske odgoj i obrazovanje u Tešnju na početku 2022. godine

Na nivou ZDK postoji 35 PPU (Privatnih predškolskih ustanova), od čega ih je 9 u Tešnju, što čini 25,7% u odnosu na ukupan broj istih.

Općina Tešanj je do 2010. godine (još od prije devedesetih) imala jedan vrtić u kojem je pred samu 1992. godinu imalo boravak oko 50-ro djece. Trenutno postoji **9 vrtića**, u kojima dnevno boravi više od **567 djece**, što je 11 puta više nego ranije. Posebna prednost je što je rad vrtića organiziran na više lokacije, što daje prednosti zbog prevoza. Trenutno imamo vrtiće u Tešnju, Jelahu, Bukvi, Krndiji, Jelah Polju i Tešanjci.

Kompletnoj populaciji disperzijom vrtića na više lokacija pruža mogućnost da smještaja djece u predškolske ustanove, bez bilo kojeg oblika diskriminacije. Ukupan broj djece koja trenutno borave u predškolskim ustanovama je 567. Broj uposlenih u 9 PPU je **71 uposlena** (+3 na porodiljskom).

Pregled 9 predškolskih ustanova sa strukturom uposlenih, brojem djece koja borave u istim, korisnom površinom i uslovima rada:

R/br	Naziv PPU	Broj djece	Broj uposlenih	Površna prostora	Uslovi rada
1	<i>Blizanci</i> , Jelah vl. Bajraktarević Sedina	103 (50 M, 53 Ž)	10 (Ž)	350 m ²	Prostorije su izuzetno dobro uređene za rad PPU
2	<i>Evlad</i> , Krndija vl. Kosovčić-Mehmedović Edina	54 (24 M, 30 Ž)	8 (Ž)	250 m ²	Prostorije su dobro uređene za rad PPU.
3	<i>Palčica</i> , Tešanj, vl. Planić Amina	20 (11 M, 9 Ž)	3 (Ž)	200 m ²	Prostorije su solidno uređene za rad PPU
4	<i>Dječiji san</i> , Tešanjka vl. Plančić Medisa	70	8 + (1por) (Ž)	200 m ²	Prostorije su dobro uređene za rad PPU
5	<i>Vesela družina</i> , Tešanj vl. Mrkonjić-Kulovac Amela,	89 (52 M, 37 Ž)	10 (Ž)	399 m ²	Prostorije su dobro uređene za rad PPU
6	<i>Nektarina</i> , Krndija vl. Galijašević Indira	40 (21 M, 19 Ž)	6 (Ž)	170 m ²	Prostorije su dobro uređene za rad PPU.
7	<i>Kinder klub</i> , Bukva vl. Srkalović Adela	35 (17 M i 18 Ž)	4 (Ž)	150 m ²	Prostor je solidno uređen za rad PPU.
8	<i>Svjetlost</i> , Jelah, vl. Okić Nermina	94 (52 M, 42 Ž)	11 + 2 (Ž)	360 m ²	Prostorije su izuzetno dobro uređene za rad PPU

9	<i>Revda</i> , Krndija vl. i upravitelj Medžlis IZ, Tešanj	62 (32 M, 30 Ž)	11 (Ž)	200 m ² -Bukva 110 m ² -Jelah Polje	Prostorije su izuzetno dobro uređene za rad PPU
UKUPNO		567	71	2389 m²	

Četiri privatne predškolske ustanove (Evlad, Vesela družina, Kinder klub i Dječiji San), uspostavljene su i podržane kroz program poslovne ideje mladih. U početku je pružena finansijska podrška u iznosu od 41.200,00 KM. Danas ove PPU posluju jednako na tržištu kao i s tim da je ostvaren rast broja zaposlenih i PPU ukupno. Podrška Općine za predškolske ustanove je bila od koristi naročito u doba pandemije, kad su nastale poteškoće u radu uzrokovane odnosom broja djece i površinom koju je potrebno imati za djelovanje u stanju pandemije.

Podaci navedeni u ovoj analizi pribavljeni su početkom 2022.godine. Prema podacima kojima raspolaže matični ured u Tešnju u periodu od 01.01.2016.godine do danas u matične knjige je upisano 3150 djece, rođenih u Tešnju, Zenici, Sarajevu i Tuzli. Ovdje nisu evidentirana djece koja su upisana prema mjestu rođenja roditelja, a koja su rođena u inostranstvu.

Pregled PPU sa vrstom obuhvata, cijenama, područjem, radnim i bračnim statusom roditelja

Vrtić	Br dj. cijeli dan	Cijena Pola dana	Cijena cio dan	Povlastica	Rade oba rod.	Mjesne zajednice iz kojih djeca dolaze	Dnevni boravak uz školu	Rditelji razvede ni
Blizanci	100	16	200	350 dvoje djece, poludnevn i 150	Da	Krndija, Novo Selo, Doboje, Teslić, Usora, Rosulje, Jelah, Miljanovci, Piljužići, Kalošević, Mrkotić, Bobare, Jevadžije, Raduša, O.Planje, Dž.Planje	20	30,
Svjetlost	50	24	200	Dvoje 350, troje 500, poludnevn i 150	Da	Jelah, Miljanovci, Piljužići, Kotlanice, Tešanj, Bobare, Jevadžije, Raduša, Vukovo	21	10
Palčica	20		220	400 dvoje	Da	Tešanj	3	0
Dječiji San	70	8	200	350 dvoje	Da	Tešanjka, Lepenica, Šije, Kraševo, Ljetinić, Teslić, Jelah, Medakovo, N.Selo	15	2
Vesela Družina	75	10	200	320 dvoje	Da	Raduša, Mekiš, Tešanj, Medakovo, Jelah	18	4
Revda	60	13	200	360	Da	Mrkotić, Krndija, Bukva, Jelah, Miljanovci, Planje	5	2
Evlad	48	2	200	360 dvoje	Da	Krndija, Mekiš, Tešanj, Karadagije	10	2
Nektarine	44		250	10% i 15%	Da	Centar, Bukva, Šije, Doboje, Raduša, Dobropolje	5	1
Kinder klub	36		200	300 dvoje	Da	Tešanj, Čifluk, Bukva, Medakovo, Trepče	5	0
UKUPNO	503	73					102	51

Cijene su evidentirane krajem februara i početkom marta, a moguće je da će biti izmjena sa prisutnim promjenama cijena energenata, prehrambenih proizvoda itd. Iz podataka se mogu prepoznati razlike u cjenovnoj politici, značajno prisustvo poludnevnog boravka i boravka uz redovnu školu (što može otvarati i pitanje cjelodnevnog boravka u školama). Evidentirano je da najčešće rade oba roditelja, nema situacija da ne radi nijedan roditelj. Imamo zabilježene slučajeve dolaska iz susjednih općina Općina Teslić, Doboj, Usora, što je moguće povezano sa radnim mjestom roditelja i sličnim razlozima.

Zbog razumijevanja materije i različitih konotacija imamo potrebu razjasniti termin **samohrani roditelj** koji je u zakonu nije jasno definisan. Samohranim roditeljem se smatra roditelj koji se stara o djetetu zbog toga što je drugi roditelj preminuo ili je nepoznat ili je lišen roditeljskog prava sudskom odlukom. Samohranim roditeljem se ne smatra roditelj koji je nakon razvoda braka dobio starateljstvo nad djecom. Trenutno u Centru za socijalni rad samohrani roditelj može ostvariti pravo na dječiji dodatak bez obzira kolika su primanja u porodici, uz uslov da se dijete nalazi na redovnom školovanju. Za roditelje koji su razvedeni postoji zakonska obaveza dijela zajedničke obaveza i brige o djeci, iskazana i kroz redovnu **alimentaciju**, koju potvrđuje sud. Za djecu koja potiču iz porodica koje su prošle razvod, predstavnici PPU kažu da roditelji sporazumno vode računa o djeci iako nisu u braku.

Sve predškolske ustanove su registrovane od strane resornog Ministarstva, te dva puta godišnje bude upriličen obilazak navedenih od strane predstavnika Općine radi podrške i pomoći u radu. Podrška Općine Tešanj predškolskim ustanovama iznosi preko **20.000 KM godišnje**. Ukoliko bi postojao jasan i tačan pregled socijalnog i imovinskog statusa roditelja, ova sredstva bi se mogla usmjeriti kao direktna podrška roditeljima. Za pravedan pristup bismo morali imati jasan pregled materijalnog statusa porodice, od primanja pa nadalje. Trenutno podaci o primanjima, nažalost nisu pouzdani.

Izmjene propisa i finansijska podrška sa nivoa Federacije sa dječijim doplatkom od 100 KM, te najavljene izmjene radnog i poreskog zakonodavstva (Zakon o dohotku i Zakon o doprinosima, Propisi o minimalnoj plati) očekujemo da će dati pozitivne efekte te da će plata iz privatnog sektora biti realno prikazana. To bi moglo omogućiti da se na osnovu tačnih podataka uvede i određena podrška za boravak djece u predškolskim ustanovama.

Bliži opis materijalnog stanja roditelja nismo dobili od Ustanova, budući da u taj segment oni ne ulaze, ali imaju informaciju o zaposlenosti istih, ne podrobnije podatke o konkretnim visinama primanja, njihovom statusu uposlenja, imovini i sl. Korištenje podataka od Poreske uprave ili podataka o platnim listama, prosječnim platama i slično, ne bi dalo realnu sliku u sadašnjem radnom zakonodavstvu (Zakoni o doprinosima, dohotku, propisi o minimalnoj plati i sl.).

U ranijem periodu Općinsko vijeće je razmatralo inicijativu za osnivanje javne ustanove predškolskog odgoja. Analizirajući stepen obuhvata i dostupnost predškolskog odgoja, organizaciju obaveznog programa predškolskog odgoja, potencijala da osnivanjem javne ustanove bude dodatno unapređen predškolski odgoj, pa i konkurentnosti javnog i privatnog sektora, inicijativa nije prihvaćena.

OBRADIVAČ:
POMOĆNIK OPĆINSKOG
NAČELNIKA:

Almina Alagić
doc. ddr.sc Almina Alagić,

OPĆINSKI NAČELNIK

Suad Huskić
Mr.sci.Suad Huskić

Broj: 03-34-3-920/22

Datum; 12.04.2022.god.